

המשך תכלית הלימוד – על הלימוד בע"פ

בשבוע שעבר דנו בתכונות המוערכות אצל תלמידים ובחנו דרכם את תכלית הלימוד.

עמדנו על שלש תכונות:

- א – דבקות והתמדה – מופיע בכל הרמות.
- ב – זיכרון והפנמה – מופיע אצל תלמידים מתחילים
- ג – ביקורתיות ויכולת מיון, סינון ודירוג – מופיע אצל תלמידים מתקדמים.

השבוע נמשיך בדפים משבוע שעבר אז הגענו למקור 7. במקום מקור 8 – למדו את הדף הזה ואח"כ המשיכו למקורות 10 והלאה

מהו היחס בין לימוד בע"פ/שינון לבין הפנמה?

עינו בפסוקים – במה נחלקו ארבעת האמוראים? (הרי כולם מביאים פסוקים להוכיח לכאורה את אותו דבר)

1 (במקום 8) –

עירובין נד עמוד א

אמר רב אמי: מאי דכתיב +משלי כ"ב+ כי נעים כי תשמרם בבטןך יכנו יחדו על שפתיך, אימתי דברי תורה נעימים - בזמן שתשמרם בבטןך, ואימתי תשמרם בבטןך - בזמן שיכנו יחדו על שפתיך.
 רבי זירא אמר מהכא: +משלי ט"ו+ שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב, אימתי שמחה לאיש - בזמן שמענה בפיו. לשון אחר: אימתי שמחה לאיש במענה פיו - בזמן שדבר בעתו מה טוב.
 רבי יצחק אמר מהכא: +דברים ל'+ כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. אימתי קרוב אליך - בזמן שבפיך ובלבבך לעשותו.
 רבא אמר מהכא: +תהלים כ"א+ תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה, אימתי תאות לבו נתתה לו - בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה.

רבא רמי: כתיב תאות לבו נתתה לו, וכתיב וארשת שפתיו בל מנעת סלה! - זכה - תאות לבו נתתה לו, לא זכה - וארשת שפתיו בל מנעת סלה.

תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב: כל מקום שנאמר נצח סלה ועד - אין לו הפסק עולמית. נצח - דכתיב +ישעיהו נ"ז+ כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף. סלה - דכתיב +תהלים מ"ח+ כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה. ועד - דכתיב +שמות ט"ו+ ה' ימלך לעלם ועד.

מדוע צריך לחזור ל הלימוד מספר פעמים – מה ציר ההתקדמות מחזרה לחזרה?

2 (במקום 9)

עירובים נד עמוד ב

תנו רבנן, כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקו. נמצא ביד הכל ארבעה. מכאן אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל וחומר, ומה אהרן שלמד מפי משה, ומשה מפי הגבורה - כך, הדיוט מפי הדיוט - על אחת כמה וכמה. רבי עקיבא אומר: מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו - שנאמר +דברים ל"א+ ולמדה את בני ישראל. ומנין עד שתהא סדורה בפיהם - שנאמר שימה בפיהם. ומניין שחייב להראות לו פנים - שנאמר +שמות כ"א+ ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וליגמרו כולהו ממשה! - כדי לחלוק כבוד לאהרן

1

ובניו, וכבוד לזקנים. וניעול אהרן וניגמר ממשה, וליעיילו בניו וליגמרו מאהרן, וליעיילו זקנים וילפו מבניו, וליזלו וליגמרינהו לכולהו ישראל! - כיון דמשה מפי הגבורה גמר - מסתייעא מלתייה.

רש"י שם

להראות לו פנים - ללמדו, לתת טעם בדבריו בכל אשר יוכל, ולא יאמר: כך שמעתי, הבן אתה הטעם מעצמך, וחבירו בפרק ראשון (עירובין יג, ב): שהיה אומר על טמא טהור, ומראה לו פנים.
אשר תשים לפניהם - ולא כתיב אשר תלמדם - צריך אתה לסדר ולשום לפניהם טעם המיישב תלמודם.